

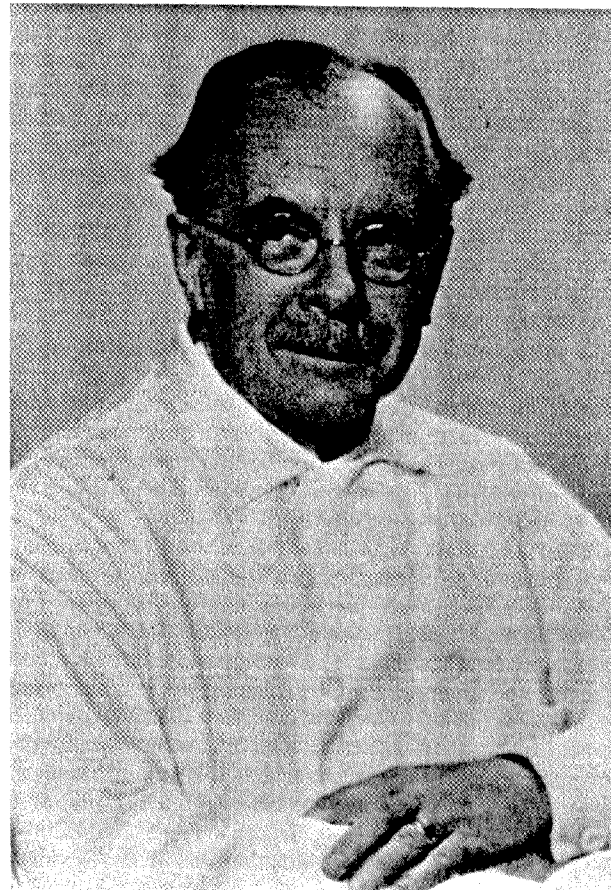
Harald Ernberg.

In memoriam.

Av

A. LICHTENSTEIN.

Minnesord i Svenska Läkaresällskapet den 6 juni 1944.

Svenska Läkaresällskapets ordförande arbetsåret 1936/37 livmedikus HARALD ERNBERG avled den 25 maj i en ålder av nära 70 år efter att under de senaste åren ha lidit av svår psykisk ohälsa.

Han var född den 16/8 1874 i Augerum, Blekinge län. Föräldrarna voro rådmannen Ludvig Pettersson och Matilda Humble. ERNBERG blev student i Karlskrona 1892, avlade med.fil. examen 1893 i Lund, blev med.kand. 1897 och med.lic. 1902 i Stockholm. Han disputerade för medicine doktorsgrad vid Karolinska Institutet 1905 på en avhandling med titeln »Studien über chronische Nephritis mit besonderer Berücksichtigung des Stickstoffumsatzes».

Under studieåren var han amanuens i patologisk anatomi och skaffade sig efter licentiatexamen en god utbildning i pediatrik vid Kronprinsessan Lovisas Vårdanstalt och Allmänna Barnhuset, i epidemiologi vid Stockholms Epidemisjukhus samt i invärtes medicin vid Serafimerlasarettet. 1905 började ERNBERG privatpraktik i Stockholm. 1910 blev han tillförordnad och 1911 ordinarie överläkare vid det då nyinrättade Sachsska Barnsjukhuset i Stockholm och kvarstod i denna egenskap till uppnådd pensionsålder 1939.

ERNBERG blev docent i pediatrik vid Karolinska Institutet 1911 och kvarstod till 1920. Under åren 1914—18 uppehöll han den då efter professor J. WÆRN lediga professuren i pediatrik vid Karolinska Institutet och samtidigt överläkartjänsten å medicinska avdelningen vid Kronprinsessan Lovisas Vårdanstalt. Han blev livmedikus 1921 och medlem av Medicinalstyrelsens vetenskapliga råd för pediatrik och barnavård 1929.

Med HARALD ERNBERG har en av vårt lands mest kända och framstående barnläkare gått bort. Under studieåren tillhörde han en kamratkrets, till vilken hörde bl.a. bröderna GUNNAR och HJALMAR FORSSNER. ERNBERGS goda begåvning och vinnande personliga egenskaper gjorde honom mycket uppskattad i denna krets och snart långt utanför densamma. OSKAR MEDIN, hans lärare, skattade honom högt och visade detta genom att 1905 föreslå den knappt mer än 30-åriga unge läkaren till Kronprinsens och Kronprinsessans läkare. När Sachsska Barnsjukhusets donatorer få år senare sågo sig om efter en lämplig man för planerandet av detta specialsjukhus, så erhöll ERNBERG.

likaledes på MEDINS förslag, detta uppdrag. Tillsammans med arkitekten IVAR TENGBOM reste han då till Tyskland, England och Danmark och studerade där sjukhus för späda barn. Efter hemkomsten utarbetades planerna och så byggdes det nya vackra barnsjukhuset högt uppe på Årsta-berget.

ERNBERG blev Sachsska Barnsjukhusets förste överläkare och själv blev jag där hans förste underläkare. Jag minnes med glädje och tacksamhet vårt fleråriga gemensamma arbete därute. Det var i den moderna pediatrikens genombrottsår. Särskilt från Tyskland kommo impulser i mängd och inverkade såväl på det praktiska sjukhusarbetet som på det vetenskapliga arbetet. ERNBERGS sinne för klinisk forskning kom att från början sätta sin prägel på det nya barnsjukhusets verksamhet. Journalerna lades upp för att kunna vetenskapligt bearbetas och laboratoriet utrustades ej blott för rutinarbete utan även för forskning. Under ERNBERGS ledning blev det nya sjukhuset ett litet mönstersjukhus med mycket goda vårdresultat. Och under årens lopp ha därifrån utgått en rad vetenskapliga arbeten av ERNBERG själv och av många av de underläkare, vilka under hans ledning erhöilo en värdefull utbildning.

ERNBERGS egna vetenskapliga insatser inom pediatriken knyta sig framför allt till tvenne områden, nämligen knölrosen och dess förhållande till tuberkulos samt de akuta övre luftvägsinfektionerna i den tidiga barnåldern. ERNBERG tillkommer en stor del av förtjänsten av att vi numera ha en klar insikt om det viktiga sambandet mellan knölros hos barn och tuberkulos. Sina första erfarenheter härom framlade ERNBERG vid den första Nordiska kongressen i pediatrik 1919 och han återkom under årens lopp upprepade gånger till denna fråga. 1932 erhöil han av Svenska Läkaresällskapet Carin Tryggers pris för arbetet »Erythema nodosum som tuberkulöst symptomkomplex».

ERNBERG insåg tidigt övre luftvägsinfektionernas stora betydelse i spädbarnsåldern icke minst som orsak till akuta näringsrubbningsar. Han framlade sina erfarenheter här- om i publikationer och diskussionsinlägg vid många tillfällen.

HARALD ERNBERG hade mycket lätt för att uttrycka sig.

Hans föredrag och inlägg voro klara till innehållet och eleganta till formen. Under de år han uppehöll professur i pediatrik blev han mycket uppskattad som lärare. Än betydelsefullare blev hans mångåriga undervisning i barnavård för blivande barnmorskor och sjuksköterskor. ERNBERG hörde till de barnläkare, som tidigt klart insågo det förebyggande barnavårdsarbetets betydelse och han gav i tal och skrift uttryck för denna uppfattning. Det torde icke innebära någon överdrift att påstå att ERNBERGS insatser på detta område avsevärt bidragit till att förbättra barnavården i vårt land. Hans på Medicinalstyrelsens uppdrag utgivna »Råd och anvisningar vid vården av barn» har varit en handledning för tusenden av mödrar.

Hans stora arbetsförmåga togs på många sätt i anspråk, såsom t.ex. som sakkunnig i Socialdepartementet och Medicinalstyrelsen i barnavårdsfrågor. Han var medlem av Svenska Fattigvårds- och Barnavårdsförbundets styrelse, av styrelserna för Sachsska Barnsjukhuset och Sophiahemmet och var en av huvudmännen i Nationalföreningen mot tuberkulos och för Jubileumsfondens sanatorier. Högt uppskattad av sina kolleger var han ordförande i detta sällskap 1936—37 och i dess sektion för pediatrik 1931—32, vice ordförande i Stockholms Läkarförenings styrelse 1928—29 och ordförande i Föreningen för invärtes medicin 1929—30.

ERNBERG var även verksam inom försäkringsmedicinen som mångårig överläkare i Livförsäkringsbolaget Framtiden.

Under många år verkade ERNBERG som praktiserande barnläkare och familjeläkare i Stockholm. Som praktiker var han noggrann i sin undersökning och försiktig i sin behandling. Han hade en djup känsla av ansvar gentemot patienten och höll sig strängt till den gamla läkarregeln: »Primum nil nocere». Han intresserade sig på ett personligt sätt för sina patienter och vårdade sig icke endast om deras kroppsliga sjukdomar. Som familjeläkare fick han också rikliga tillfällen att råda och hjälpa föräldrar i pedagogiska frågor. Av sitt stora klientel rönkte han stor uppskattning och fick röna många bevis på patienternas tacksamhet och tillgivenhet.

ERNBERGS stora intresse för pedagogiska frågor fram-

går även därav, att han till ämne för det föredrag varmed han nedlade klubban i detta sällskap valt: »Läkaren och uppfostringsproblemen.» I många år tillhörde han också styrelsen för Sigtunaskolan.

HARALD ERNBERG var av naturen rikt utrustad. Han hade ett klart förstånd och ett gott omdöme. Han var en etiskt högtstående man med stora krav på sig själv som yrkesutövare och människa. Han hade en utpräglat humanistisk läggning och läste gärna filosofi. Han tillhörde också den skara läkare, som i Sigtuna upptogo ett samarbete med präster i pedagogiska frågor.

Vänfast och gästfri glädde han sig åt att i sitt hem samla sina vänner, av vilka han var mycket uppuren. Då han avgick från sin överläkartjänst hedrades han ock av dem med en festskrift, innehållande talrika bidrag av svenska barnläkare.

Genom sina insatser som läkare, forskare och undervisare har HARALD ERNBERG ristat sitt namn i den svenska pediatrikens hävder. Hans maka sedan 1907, en son och tre döttrar sörja i honom en sällsynt omtänksam make och fader. Han efterlämnar minnet av en god läkare och en god människa. Frid över hans minne!